

בתי. תושבת ביתו הקבועה של נפתלי נוי, שפניה לעולם אינם מתוארים על ידו אלא גופה השופע בלבד, שנשימותיו המנושמות חודרות אף מבעד לדלתות. בתי, הדומה אולי יותר למעין מפלצת מיתית מאשר לאשה בת בשר ודם, אהבת את נפתלי נוי כמות, ולא כדמות של גבר ואהב. אהבה זו הדומה אולי ל"אהבתו" שלו לליסאנדה, אינה מספקת אותה והיא מחלקת את עתותיה בין נפתלי נוי ובין ידידה'אהובה בוקי. לבסוף נותרת גם היא כצופה בלבד בעולם בלתי חדיר זה, שכולו תחומי'יחודו של נפתלי נוי.

מסובך הוא, איפוא, סיפור זה. ההשפעות של יצירות מפורסמות בעולם על עשייתו ניכרות היטב, שכן מחברו לא הצליח לטשטש את עקבות מלאכתו. לפרקים אף נדמה לנו, כי מלאכה שבו מרובה על מלאכת המחשבת.

ניצח ברהם

חיי... "שזור ידיהן ושוקיהן היה דק ושקוף, ולמראהו כל השדים שלי נהיים מלאכים וכל המכשפות — פיות". ילדות אלו פוקדות אותו תכופות. כל שהייה שלהן אצלו פותחת בהתבוננות חוזרת ונשנית בפוחלצים, שאלות בנוסח "כיסה אדומה" מתגלגלות למעין פולחן, שבמרכזו אגדה, שאינה אלא סיפור אהבתו השגור של נפתלי נוי, אולם כאן הוא מואר באור חדש ומלוכש לצורך הענין בלבושה של אגדת ילדים, שגיבוריה — מעין המלך העצוב ואהבתו, ססק יפהפיה ססק מכשפה — הם אבות'טיפוס קלאסיים בכל אגדות ילדים.

עולם אחר, שכולו חיוניות ניגרת, חותם את ריבוע הקסמים של נפתלי נוי ועומד בודד, כביכול, בין משולש דמויותיהן האגדתיות'קסומות של ליליינלי וליסאנדה. זה הוא עולמה של

ב. המבוך והחלום

ותמיתותיו, ואהבתו הרוחנית, האלגורית, הבלתי'קיימת: ליסאנדה, היא בת השיר.

אני רואה בספר זה את כוח עיצובו, "כשב" לול" של אסוציאציות, החוזרות מתחילה עד סוף אל עצמן בשרשרת חיבוטים — אך חמיד יש בהן שני קסבים: הפרישות החברתית המאיר לצת מחד גיסא, — ומאידך גיסא — גקודת'המוצא לפרישות זו, שחיצוניותה באה לידי ביטוי באהבה עשייה דקדקנית, אכזרית, של פוחלצי חיות מיוחדים, שלא ככל השאר, שבהן משקיע נפתלי את כוחו, דמיונו היוצר.

וכאשר נמצאת לו, לנפתלי, הדרך אל עצמו — לא נותרה לו דרך חשופה ופתוחה אל החיים. הוא תורג ונהרג — ובמותו מתה ליסאנדה, גוועת רוחניותו.

הדבר מזכיר חלומותיהם של ילדים, דמויות'מלוות שהם מוצאים להם בהיות יומי'ומם חסר ולקוי. חלומותיהם של ילדים, חלומות עתיקים, שכמעט כל יוצר מנסה להפכם ממשות.

המקטרגים על ספרו של אורפו באו אליו בטענות של חיקוי, של התפלספות'לשמה, של השפעה — אלה, גם אם יש בהן, לעתים, כדי "לתפוש", אינן מעיבות כלל על העובדה, שלפי נינו יצירה רבת'ענין, מגובשת ובעלת כוח גם בתעיתיה.

משה בן-שואל

הסתייעותו של יצחק אורפו במעין אלגוריה, במעין סיפור שהוא כמרדחוק מכל מציאות עכשווית, תאריכית, מקומית — עוזרת לו בניבוש ספרותי, בריכוז תיאורי מענין, בגלגול דמות תמוהה, כביכול, זו של נפתלי, אחד מגיבורי סיפורו החדש "מות ליסאנדה".

מעניין הוא, שדווקא כאן, ביצירה העוסקת באיש יוצר, כפול'דמות (נפתלי הוא מסחלץ פוחלצים, הוא גם כותב, הסיפור מתרחש בשני מישורים — הסופר המספר על הדמות וכתביו הניגשים, מילולית, לתאיר גם כן דמות'רשלו) קיים אותו דחף, בעצם, שהעסיק את אורפו גם ביצירתו הקודמת, הרומאן "עור בעד עור" — הדחף אל הקץ, אל הסוף הרוחני והגשמי כאחד. ב"עור בעד עור" היתה תהייה על דמותו של צעיר שכות העבר (התפוררות המשפחה) וכוח ההווה (המלחמה ורקעה) דחפוה אל המוות החד'משמעי — ב"מות ליסאנדה" שוב קיים דחף זה, שאף הוא אינו פושר, שאף הוא חד'משמעי, פיזי ורוחני כאחד — אלא הפעם קיים הוא בשילוש. מותן של שלוש דמויות שחוט'שני מוזר עובר ביניהן: נפתלי (כפי שהוא מוכר לנו מתוך יומניו) או אפשר הסופר המספר לנו עליו, בתי — אהבתו הארצית, הבשר'ודמית, התועה בין אפשרויותיה המוגבלות מבחינה רוח'נית והפתוחות מאוד לשמחה אחרת, לעצב "גורמאלי", לקיום ממשי, הנודדת בין פוחלציו